



Vantaan kaupunki
Kaupunkisuunnittelu
Rakennusvalvonta
Kaupunginmuseo
Kuntatekniikan keskus
Tilakeskus

<http://www.vantaa.fi/>

A7:2005, Kaupsu 9/2005
ISBN 953-443-146-7
ISSN 1236-2182
S00003

Paino: Printservice Oy

Kannen kuva: Tikkurila 2005

Esipuhe

Vuoden 2004 alusta muodostettiin Vantaan maankäyttö- ja ympäristötoimi keräämällä samaan organisaatioon ympäristön suunnitteluun, rakentamisen ohjaamiseen ja rakentamiseen liittyvät tulosalueet. Ensimmäisiä uusia yhteistyöprojekteja oli Vantaan arkkitehtuuristrategian laatiminen. Työhön osallistuivat sekä Vantaan tilakeskuksen että sivistystoimen edustajat.

Arkkitehtuuristrategian valmistelua varten perustettiin ideointiryhmä, joka kokoontui kymmeniä kertoja työn kuluessa. Vajaan kahden vuoden aikana järjestettiin koko henkilökunnalle kuusi seminaaria, joissa alustusten pohjalta keskusteltiin aiheesta sekä tehtiin käytännön ryhmätöitä. Arkkitehtuuristrategia oli myös luonnoksena luettavana ja kommentoitavana intranetissä.

Työn loppuvaiheessa ideointiryhmä tiivistä kertyneen laajan aineiston nyt käsillä olevaksi arkkitehtuuristrategiaksi. Pois jäi lukuisia konkreettisia ehdotuksia toteuttamistoimenpiteistä. Ne ovat kuitenkin olennainen osa strategian käytäntöön saattamista, ja ne otetaan huomioon eri tulosalueiden toimintaa kehitettäessä.

Arkkitehtuuristrategia haluttiin tehdä myös ulkoasultaan havainnolliseksi ja kiinnostavaksi. Tekstilunnonksen valmistuttua perustettiin työryhmä laatimaan kuvitus ja taitto. Valokuvat kertovat Vantaan nykytilanteesta - ympäristön hoidon ja kehittämisen lähtökohdasta.

Arkkitehtuuristrategia on hyväksytty kaupunkisuunnittelulautakunnassa 9.11.2005, kaupunginhallituksessa 28.11.2005 ja kaupunginvaltuustossa 30.1.2006.



Jukka Kullberg
kaupunkisuunnittelujohtaja





Arkkitehtuuria tehdään ihmisille

*Arkkitehtuuri on osa Vantaan kehittämisstrategiaa **

Suomen arkkitehtuuripolitiikka

”Arkkitehtuuripolitiikalla pyritään parantamaan rakentamisen laatua, antamaan sisältöä kestäväen kehityksen periaatteisiin kaavoituksessa ja rakentamisessa sekä lisäämään avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta.”

Vantaan visio: Kestävän kehityksen kaupunki

”Vantaa on toisiinsa lomittuvien, omaleimaisten asunto- ja työpaikka-alueiden sekä ehjien luontovyöhykkeiden toimiva kokonaisuus. Vantaa kantaa vastuun ympäristöstä ja tuntee kulttuurihistorialliset juurensa.”

Vantaan arkkitehtuuristrategia pohjautuu sekä valtakunnalliseen arkkitehtuuripolitiikkaan että Vantaan omaan, yleiseen kehittämisstrategiaan ja siinä esitettyyn visioon. Arkkitehtuuristrategia ylittää hallinnolliset rajat. Sen avulla hahmotetaan, miten Vantaan kaupunki voi edistää arkkitehtonisesti korkeatasoisen ja identiteetiltään vahvan kaupunkiympäristön syntymistä. Haasteita ovat sekä nykyisen kaupunkiympäristön ylläpitäminen ja kehittäminen että uusien alueiden rakentaminen.



Arkkitehtuuristrategiassa tarkastellaan tavoitteiden lisäksi myös niiden saavuttamisen edellytyksiä toimintatapojen, osaamisen ja voimavarojen näkökulmasta. Strategisia tavoitteita on yhdeksän, ja kaikkiin liittyy yleisiä toimenpide-ehdotuksia. Eri toimialojen tulee täsmentää ehdotuksia vuosittaisissa työ-, kehittämis- ja koulutusohjelmissaan.

Arkkitehtuuristrategialla on merkitystä vain, mikäli sitä ryhdytään toteuttamaan. Tällöin siihen on sitouduttava kaikkien niiden, jotka osallistuvat Vantaan rakentamiseen. Vantaan kaupungin henkilöstö on osallistunut strategian laatimiseen. Kaupungin päättäjät hyväksyvät strategian. Yhteistyökumppaneita informoidaan strategiasta ja se otetaan huomioon, kun laaditaan sopimuksia.

Arkkitehtuuristrategian ajankohtaisuudesta on pidettävä huolta ja siihen kuuluu myös seuranta.

★ *Arkkitehtuurilla tarkoitetaan tässä laajasti koko rakennettua tai ihmisen muuten muokkaamaa ympäristöä.*

Strategiassa määritellään tavoitteet ja valitaan keinot, joilla ne voidaan saavuttaa.

Vantaan arkkitehtuuristrategia

TAVOITTEET, VAIKUTUKSET

IDENTITEETTI

Kaupunkien kaupunki maalaismaiseman sylissä

- Vantaan rooli seudulla
- yhdyskuntien ja alueiden omaleimaisuus
- kulttuuriperintö

TOIMINTATAVAT

SUUNNITTELU

Kaupunki on yhteinen haaste

- sisäinen yhteistyö
- ulkoinen yhteistyö
- asukasysteistyö

OSAAMINEN, UUDISTUMINEN

AMMATTITAITO

Luovuus vaatii virikkeitä

- henkilöstön ja päättäjien osaaminen
- kansainvälinen ja muu vertailutieto
- monipuolinen näkemys
- kumppanien osaaminen

RESURSSIT

HENKILÖRESURSSIT

Suunnittelu tuo säästöä

- henkilöstön riittävyys ja pätevyys
- asiantuntijapalvelut
- sopimuspolitiikka
- arkkitehtuurikilpailut

Miten Vantaa voi edistää arkkitehtonisesti laadukkaan ja identiteetiltään vahvan kaupunkiympäristön syntymistä?

ARKKITEHTUURI

Kaupunki uudistuu ja eheytyy

- asuntoalueet
- julkiset tilat
- työpaikka-alueet
- liikennealueet
- väli tilat

RAKENTAMINEN

Laitakaupungin laatu ei kelpaa

- rakentajien sitouttaminen
- rakentamisen ohjaus
- ympäristön ylläpito ja hoito

VIESTINTÄ

Arkkitehtuuristaan kaupunki tunnetaan

- perustiedotus
- luennot ja artikkelit
- näyttelyt
- palkitseminen

TUTKIMUS

Tieto on vahva perusta

- rakennuskulttuurin tutkimus
- palautteen hyödyntäminen
- yleinen kaupunkitutkimus
- maisemalliset selvitykset

RAHOITUS

Laatu maksaa itsensä takaisin

- määrärahat
- sopimuspolitiikka
- maapolitiikka

Seurakunta ja kirkko
Valokuvasto
Lauri
Puh. 025 1021

Kahvitupa
Laurentius
Koffestuga



Kaupunkien kaupunki maalaismaiseman sylissä

Vantaan kaupungin juuret ovat syvällä uusmaalaisessa savipellossa. Vantaan ominta olemusta ovat jokilaaksojen vanhat viljelysmaisemat kartanoineen ja kylineen, kallioiset metsät sekä radanvarren kaupunkikeskukset ja lähiöt. Vantaalaisia ovat myös moottoritiet, kaupat teiden varsilla sekä lentoasema ja uudet toimistorakennukset sen ympäristössä.

Hyvä ympäristö on tunnistettava ja omaleimainen. Se syntyy paikan ainutlaatuisista fyysisistä ominaisuuksista, historiasta sekä ajan hengestä ja suunnittelunäkemyksestä. Rakennusperintöä ei voi korvata uutta rakentamalla.

Kun Vantaan ja sen eri osien identiteettiä vahvistetaan, vantaalaiset juurtuvat paremmin kotikaupunkiinsa. Parhaimmillaan ympäristö luo jatkuvuutta ja turvallisuutta asukkaiden elämään.



Toimenpiteet

Vantaan rooli seudulla

- kehitetään Aviapolis-aluetta (Lentokenttä- ja liikennekaupunki)
- kohennetaan kaupallisten palvelujen alueita (reunakaupunki)
- kehitetään lähiöistä monipuolisia kaupunginosia (monen keskuksen kaupunki)

yhdyskuntien ja alueiden omaleimaisuus

- vahvistetaan keskustoja eheyttävällä täydennysrakentamisella
- huolehditaan imagorakennusten ja –paikkojen laadusta
- voimistetaan alueiden identiteettiä
- tuetaan julkista taidetta

kulttuuriperintö

- suojellaan ja hoidetaan kulttuurimaisemaa
- korjataan, hoidetaan ja suojellaan rakennuskantaa



identiteetti



Kaupunki uudistuu ja eheytyy

Vantaa muuttuu ja kasvaa. Kaupunkikuvaa leimaavat nopeasti toteutetut 1970- ja 1980-lukujen asuntoalueet, keskeneräiset keskukset ja suuret rakenteilla olevat työpaikka-alueet. Kasvu jatkuu sekä täydentämällä olemassa olevaa kaupunkia että rakentamalla uusia alueita.

Jotta asukkaat viihtyvät, tarvitaan arkkitehtonisesti hyvä kaupunkiympäristö. Tämä on tärkeää myös yritysten näkökulmasta. Hyvä arkkitehtuuri vastaa erilaisiin tarpeisiin. Arkkitehtuuriin liittyy aina teknisyyttä ja toiminnallisuutta, mutta samalla on kyse myös kulttuurisesta ja taiteellisesta ilmaisusta.

Kaupunkikuva on rakentunut nopeasti, mutta se eheytyy suunnittelun ja rakentamisen myötä. Ainoastaan riittävän laadukas ympäristö kestää jatkuvia toiminnallisia uudistuksia ja palvelee muuttuvaa elämäntapaa.



Toimenpiteet

asuntoalueet

- suunnitellaan uudenlaisia asuntoja ja asuntoalueita
- kehitetään keinot pientaloalueiden tiivistämisen arkkitehtoniseen hallintaan

julkiset tilat

- laaditaan laatuluokitus julkisille ulkotiloille
- huolehditaan julkisten rakennusten laadusta
- suunnitellaan kaupunkikuvallisesti hallittuja pysäköintialueita

työpaikka-alueet

- laaditaan työpaikka-alueille kaupunkikuvasuunnitelma ja -ohje
- tehdään hoitosuunnitelmat rakentamattomia alueita varten

liikennealueet

- laaditaan kaupunkikuvasuunnitelmat liikenneväyliä rajaaville alueille
- edistetään ympäristötaidetta liikennealueilla

väli tilat

- laaditaan kaupunkikuvalliset kokonaissuunnitelmat saumakohtien hallitsemiseksi





*Kaupunki rakentuu
ajallisista kerroksista*





Kaupunki on yhteinen haaste

Vantaalla on pitkä suunnittelun perinne ja kaupunkia on rakennettu systemaattisesti yleiskaavojen pohjalta jo vuosikymmeniä. Suunnittelulla on luotu yhteinen näkemys, jonka varassa hyvä ympäristö kehittyy.

Alueellistaminen ja aluetiimit parantavat paikallistuntemusta. Suunnittelun laatu ja vuorovaikutus asukkaiden kanssa paranee.

Suunnittelussa käytetään runsaasti asiantuntijapalveluja, joten virkakunta tarvitsee tilaajan ja työn ohjaajan taitoja. Kaupunki asettaa kuitenkin aina tavoitteet ja valvoo työn laatua.

Kun kaupunkia kehitetään, on huomioitava monta seikkaa yhtä aikaa. Kaupungin omien asiantuntijoiden ja päätöksentekijöiden lisäksi tarvitaan entistä enemmän asukkaiden sekä eri yhteistyökumppanien panosta.



Toimenpiteet

sisäinen yhteistyö

- kehitetään intranettiä suunnittelutyötä helpottavana välineenä
- kehitetään yhteistyötä kaupungin eri sektorien välillä selkeyttämällä prosesseja ja yhteistyön organisaatiota
- kehitetään aluekohtaiset suunnittelutiimit kaikille sektoreille

ulkoinen yhteistyö

- kehitetään suunnitteluyhteistyötä kumppanien kanssa selkeyttämällä prosesseja ja yhteistyön organisaatiota

asukasyhteistyö

- parannetaan internetin käyttöä viestinnässä
- kehitetään edelleen vuorovaikuttamistapoja
- hyödynnetään aluetoimikuntien, asukasjärjestöjen ja asukkaiden asiantuntemusta



suunnittelu

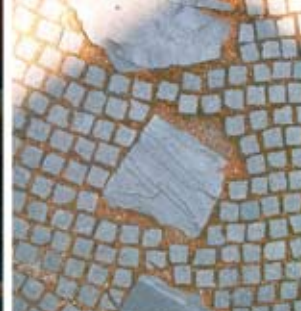


Laitakaupungin laatu ei kelpaa

Vantaa kehittyi sodan jälkeen pienestä maalaiskunnasta kaupungiksi. Muutos jatkuu ja entiselle reunavyöhykkeelle sijoittuu nyt monia suurkaupunkiseudun keskeisiä kaupallisia ja liikenteellisiä toimintoja. Vantaa on portti Suomeen ja pääkaupunkiseudulle. Se edellyttää ympäristöltä entistä parempaa laatua.

Laatu mitataan rakennetusta ympäristöstä, ei suunnitteluasiakirjoista. Kaikilla, jotka osallistuvat toteuttamiseen, tulee olla yhteinen käsitys tavoitteista ja laatuvaatimuksista. Tarvitaan hyvää yhteistyötä, tiedottamista ja tehokasta ohjausta.

Tulevaisuuden Vantaasta valtaosa on jo rakennettu. Olemassa olevien arvojen säilyttäminen on tärkeää, kun resurssit ovat niukat. Erityistä huomiota on kiinnitettävä hoitoon ja korjaamiseen.



Toimenpiteet

rakentajien sitouttaminen

- määritellään laatutavoitteet kaavaselostuksissa tai rakentamisohjeissa
- sitoutetaan rakentajat laatuvaatimuksiin maankäyttö- yms. sopimuksin
- kehitetään uusia aluerakentamis- ja rahoitusmalleja, joilla varmistetaan toteuttamisen laatu

rakentamisen ohjaus

- perustetaan kaupunkikuvaneuvottelukunnan lisäksi muita yhteistyöelimiä ohjaamaan kaupunkikuvaa

ympäristön ylläpito ja hoito

- kohennetaan olemassa olevaa ympäristöä
- tehostetaan ylläpitoa ja hoitoa koskevaa ohjausta ja valvontaa





Arkkitehtuuristaan kaupunki tunnetaan

Positiivista mielikuvaa Vantaasta rakentavat vanhat kartanot, mutta myös hyvin toteutetut uudet asuntoalueet tai merkittävät yksittäiset rakennukset, kuten tiedekeskus Heureka tai lentoterminalit. Arkkitehtuuri on tärkeä osa kaupungin imagoa ja kilpailukykyä.

Arkkitehtuuri on taiteen lajeista kaikkein julkisin, joten siihen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Siitä on herätettävä julkista keskustelua.

Kaupunkiympäristö syntyy pitkän ja monivaiheisen prosessin tuloksena. Prosessiin osallistuvat ammattisuunnittelijoiden ja rakentajien lisäksi myös kaupunkilaiset. Kansalaisten edellytyksiä osallistua päätöksentekoon voidaan parantaa tekemällä arkkitehtuuria tuuksi. Viestintä ja keskustelu lisää tietoisuutta ympäristön merkityksestä ja hyvän laadun edellytyksistä.



Toimenpiteet

perustiedotus

- kehitetään jatkuvasti internet-sivuja mm. palautteen perusteella
- julkaistaan vuosittain Vantaa suunnittelee ja rakentaa –lehti
- tehdään yhteistyötä eri viestimien kanssa

luennot ja artikkelit

- laaditaan artikkeleita lehtiin
- järjestetään ja pidetään luentoja erilaisissa tilaisuuksissa

näyttelyt

- järjestetään näyttelyitä ajankohtaisista aiheista
- laaditaan kaupunginmuseoon perusnäyttely Vantaan kaupungin historiasta ja kaupungistumisesta

palkitseminen

- annetaan kunniamaininta vuoden ympäristöteolle



viestintä







Luovuus vaatii virikkeitä

Vantaan suunnittelusta, tutkimuksesta ja rakentamisen ohjaamisesta vastaavat organisaatiot ovat pieniä, kun vertaa rakentamisen määrään. Ammattitaitoa tulee ylläpitää ja kehittää jatkuvasti. Innovaatioiden merkitys korostuu.

Luovassa työssä tarvitaan virikkeitä, jatkuvaa opiskelua ja vuorovaikutusta ympäristön käyttäjien kanssa sekä muiden suomalaisten ja ulkomaisten kaupunkien kokemusten ja esimerkkien vertailua ja hyödyntämistä. Avoin ja keskusteleva ilmapiiri on tärkeä. Erilaiset näkemykset on voitava ottaa huomioon.

Henkilöstön ja päätöksentekijöiden taidot, luovuus ja uudistumiskyky muuntuvat ajan mittaan entistä paremmaksi ympäristöksi ja siten kaikkien kaupunkilaisten yhteiseksi hyväksi.



Toimenpiteet

henkilöstön ja päättäjien osaaminen

- kartoitetaan ja hyödynnetään tehokkaasti nykyinen osaaminen
- panostetaan jatkuvaan sisäiseen ja ulkoiseen koulutukseen
- kehitetään suunnitelmien havainnollisuutta sekä esittelyitä ja selostuksia

kansainvälinen ja muu vertailutieto

- järjestetään ja tuetaan opintomatkoja
- käytetään hyväksi kaupunkiverkkoja tiedonhankinnassa
- panostetaan kirjallisuuteen ja ammattilehdistöön

monipuolinen näkemys

- edistetään tehtävien vaihtoa
- järjestetään hallintokuntien yhteistä koulutusta
- huolehditaan rekrytoinnissa tasapainoisesta ammatti-, sukupuoli- ja ikäjakautumasta

kumppanien osaaminen

- hyödynnetään yhteistyökumppanien osaaminen
- järjestetään yhteistä koulutusta



ammattitaito



Tieto on vahva perusta

Vantaa muuttuu jatkuvasti. Tarvitaan yhä tarkempaa tietoa sekä nykyisestä ympäristöstä että siitä, miten suunnitellut muutokset siihen vaikuttavat. Tietoa saadaan ainoastaan jatkuvalla tutkimus- ja selvitystyöllä.

Kaupunkia suunnitellaan ja rakennetaan käyttäjiä varten. Tutkimus ja vuorovaikutus antavat tietoa asukkaiden ja yritysten odotuksista. Ympäristöä tulee kehittää tämän palautteen pohjalta. Rakennussuojelu edellyttää riittävää tietoa rakennusperinnöstä. Vankan tutkimustiedon varassa voidaan tarvittaessa tehdä nopeita päätöksiä muuttuvissa olosuhteissa.

Eriyisen tärkeää on suunnittelun tavoitteiden oikea määrittely yhteistyöhankeissa. Kumppanien pitää voida luottaa siihen, että kaupunki antaa lähtökohdat oikein alusta lähtien.



Toimenpiteet

rakennuskulttuurin tutkimus

- inventoidaan rakennuskulttuuria

palautteen hyödyntäminen

- kerätään ja analysoidaan asukaspalautetta
- hyödynnetään kaupungin sisäistä palautetta

yleinen kaupunkitutkimus

- hyödynnetään korkeakouluja osoittamalla tutkimusaiheita
- laaditaan tai teetetään omia tutkimuksia

maisemalliset selvitykset

- tehdään maisemallisia selvityksiä



tutkimus





*Keskeneräisyys on haaste
- ja mahdollisuus*



Suunnittelu tuo säästöä

On selvitetty, että muissa suurissa kaupungeissa panostetaan voimavaroja suunnitteluun Vantaata enemmän. Laadullisesti ja taloudellisesti kestävä ympäristö vaatii suunnittelua, eikä hyvä ympäristö synny ilman aikaa ja resursseja.

Kaupunkirakentamisessa ratkaisujen elinkaari mitataan vuosikymmenissä tai vuosisadoissa. Suunnittelun kustannukset ovat häviävän pieniä verrattuina rakentamisen ja ylläpidon kustannuksiin.

Kaupunkirakentamisessa tarvitaan monipuolista ammattitaitoa. Lisäksi työmäärä vaihtelee. Taloudellisesti on kannattavaa, että kaupungin henkilökunnalla on monipuoliset taidot perustehtävissä. Tarvittaessa ulkopuoliset asiantuntijat täydentävät osaamista.



Toimenpiteet

henkilöstön riittävyys ja pätevyys

- varataan riittävä ja ammatillisesti monipuolinen henkilöstö suunnitteluun, tutkimustyöhön sekä rakentamisen ohjaamiseen
- huolehditaan palkkaustasolla Vantaa kilpailukyvästä ammattihenkilöstöä rekrytoitaessa
- varataan resurssit henkilöstön ammattitaidon jatkuvaan kehittämiseen

asiantuntijapalvelut

- varataan riittävät määrärahat suunnittelu- ja tutkimuspalveluihin

sopimuspolitiikka

- hankitaan sopimuksilla resursseja suunnittelu- ja selvitystehtäviin

arkkitehtuuri- ja maisema-arkkitehtuurikilpailut

- järjestetään omia arkkitehtuuri- ja tontinluovutuskilpailuja alueista ja rakennuksista
- järjestetään kilpailuja yhteistyössä yksityisten tahojen kanssa





Laatu maksaa itsensä takaisin

Vantaalla sijoitetaan vuosittain noin 500 miljoonaa euroa talonrakentamiseen. Julkisia ulkotiloja toteutetaan noin 23 miljoonalla. Rakentamisen kustannukset ovat kuitenkin pieniä summia vuosikymmenien ylläpitokustannuksiin verrattuina.

Laatu maksaa, mutta meillä ei ole varaa laiminlyödä ympäristöä. Kilpailu asukkaista ja yrityksistä kiristyy, ja ympäristön laatu on yksi kaupungin menestystekijöistä. Arkkitehtuuri luo pysyviä arvoja, ja laatu maksaa itsensä takaisin.

Kaupunki vastaa itse julkisten tilojen ja rakennusten laadusta. Asunto- ja yritysalueiden laatu riippuu yksityisistä investoinneista. Niihin voidaan vaikuttaa neuvonnalla, sopimuspolitiikalla ja valvonnalla.



Toimenpiteet

määrärahat

- varataan talousarvioon riittävät määrärahat laadukkaaseen julkiseen rakentamiseen sekä ylläpitoon ja korjaamiseen

sopimuspolitiikka

- varmistetaan sopimuksilla, kaavamääräyksillä ja muilla keinoilla riittävät resurssit laadukkaaseen yksityiseen rakentamiseen

maanhankinta

- tehostetaan maanhankintaa. Omalla maalla on helpompi saada aikaan laatua sekä rahoittaa laatu arvonnousun avulla



rahoitus

Kuvaluettelo:

- sivu 5: Tiedekeskus Heureka, Mikko Heikkinen ja Markku Komonen, 1988
Helsingin pitäjän kirkko, 1494,
Kartanonkoski
- sivu 8: Helsingin pitäjän kirkko, 1494
- sivu 10: Helsinki-Vantaan lentoaseman pysäköintihalli, Arkkitehtitoimisto Pekka Salminen, 1994 (2 kuvaa)
Helsinki-Vantaan lentoaseman lähtöaula, Arkkitehtitoimisto Pekka Salminen, kuva: Ilmailulaitos
- sivu 11: Airport Plaza: Piano, Presto ja Forte, Arkkitehtitoimisto Forma-Futura, 2001
- sivu 12: Laurea-ammattikorkeakoulu, Arkkitehtitoimisto Tuomo Siitonen, 2005
- sivu 14: Laurea-ammattikorkeakoulu, Arkkitehtitoimisto Tuomo Siitonen, 2005 (2 kuvaa)
Laurinkoti, Arkon Arkkitehdit Oy, 2002
Martinlaakson voimalaitos, Arkkitehtitoimisto Gripenberg & Co, n. 1975- (kuva: Amanda Eskola)
Ympäristökeskus Leija, Arkkitehtitoimisto Hannu Jaakkola Oy, 2001, kuva: Ida Pimenoff
- sivu 15: As Oy Vantaan Silkinkaari, Tikkurila, Arkkitehtitoimisto Hirvonen-Huttunen, 2004
- aukeama 16–17: Vernissatiedas. Vanhimmat osat vuodelta 1912, punatiilinen osa vuodelta 1937.
- sivu 18: Tikkurilan Asematie, Ville Ruokosenmäki 12 vuotta
- sivu 20: Tikkuraitin kävelykatu, Kalevi Karlsson, 1986
Pientalo Sotungista, 2004
Kassatalo, Tikkurila, 1956
- sivu 21: Asuintalo, Pähkinärinne, 1974
- sivu 22: Helsinki-Vantaan lentoaseman kotimaan terminaali, Arkkitehtitoimisto Ruokosuo, 1992,
ulkotilat: Maisemasuunnittelu Hemgård, 2001
- sivut 24–25: Korson kirkko ja seurakuntakeskus, muutos ja lisärakennus, Arkkitehtitoimisto Frondelius-Keppo;
alkuperäinen osa: Olli Kuusi 1962 (2 kuvaa)
Uurnahautausmaa, Arkkitehtitoimisto Frondelius-Keppo (3 kuvaa)
- sivu 26: Kartanonkosken puutaloja, Optiplan Oy, 2004
- sivu 28: Pientaloja Ylästöstä, 2001–2005
Vantaan kulttuurikeskus, kilpailuvoitto, Arkkitehtitoimisto JKMM Oy
- sivu 29: Keravanjoki ja Heureka
- aukeama 30–31: Korsonaukio, Korson keskustan julkiset ulkotilat, LT-konsultit, 2003
LUMO-keskus, P&R arkkitehdit, 2003
- sivu 32: Päiväkotikoti Misteli, Ruskeasanta, Mikko Kaira, 1997
- sivu 34: As Oy Vantaan Silkinkaari, Tikkurila, Arkkitehtitoimisto Hirvonen-Huttunen, 2004
Tikkurilan Silkki, kuvassa näkyvä osa vuodelta 1935
As Oy Hevoshaantie, Hakunila, Arkkitehtitoimisto Matti Iiramo, 2000
Pientalo Helsingin pitäjän kirkonkylässä, Honkarakenne Oyj (kuvaaja Kaisa Ikävalko)
- sivu 35: As Oy Hevoshaantie, Hakunila, Arkkitehtitoimisto Matti Iiramo, 2000
- sivu 36: Hakunilan kartano, Armas Lindgren 1905

sivu 38:	Maaseudun kulttuurimaisemaa Seutulasta Viilatehdas, Vantaankoski (2 kuvaa)
sivu 39:	Asuintalo Kaivoksela, 1962
aukeama 40–41:	Valimotie, Tammisto
sivu 42:	Kaupungintalo, Eija ja Olli Saijonmaa, 1957
sivu 44:	Kartanonkosken taloja "Vihtori ja Klaara", Arkkitehtitoimisto Reijo Ailus
sivu 45:	Tilkunpelto, Pakkala
sivu 46:	Myyrmäen kirkko, Juha Leiviskä, 1984
sivu 48:	Kauppakeskus Jumbo, Arkkitehtitoimisto Mutanen-Salminen-Vaarna, 1999 ja Arkkitehtitoimisto Innovarch Oy, 2005 Kauppakeskus Retail Park Arkitekterne Bjørk og Maigård, Tanska ja Eriksson arkkitehdit Oy, 2002
sivu 49:	Vehkapolku, Tikkurila
kansi:	Tikkurila 2005

Valokuvat: Anne Horo, Laura Muukka, Seppo Niva ellei toisin mainita

Ideointi:

Jukka Kullberg, puheenjohtaja	Kaupunkisuunnittelu
Arto Alanko	Talonsuunnitteluyksikkö
Kaisa Ikävalko	Rakennusvalvonta
Laura Muukka	Kaupunkisuunnittelu
Anitta Penttimikko	Kaupunkisuunnittelu
Jan Pesonen	Kuntatekniikan keskus
Reijo Sandberg	Rakennusvalvonta
Lea Varpanen	Kaupunkisuunnittelu
Sari Viertiö	Kaupunginmuseo
Arja Koponen, sihteeri	Kaupunkisuunnittelu

Taitto ja valokuvaus:

Anne Horo	Kaupunkisuunnittelu
Laura Muukka	Kaupunkisuunnittelu
Seppo Niva	Kaupunkisuunnittelu
Sinikka Lähteenmäki, taitto	Kaupunkisuunnittelu

Seminaarien luennoitsijat:

Kaija Juurikkala	elokuvaohjaaja
Anne Kaarna	kuvataideintendentti
Pekka Kettunen	kaupunginjohtaja
Hannele Koivunen	kulttuuriasianneuvos
Panu Lehtovuori	arkkitehti
Staffan Lodenius	professori
Matti Pallasvuo	yleiskaavapäällikkö
Jarmo Suominen	professori TAIK
Tiina Valpola	erityisasiantuntija APOLI
Kai Wartainen	professori

Vantaan kaupunki
Kaupunkisuunnittelu
Rakennusvalvonta
Kaupunginmuseo
Kuntatekniikan keskus
Tilakeskus

<http://www.vantaa.fi/>

A7:2005, Kaupsu 9/2005
ISBN 953-443-146-7
ISSN 1236-2182
S00003

Paino: Printservice Oy

Kannen kuva: Tikkurila 2005